

THOMAS OLDE HEUVELT

MARRAS- KUU

Suomentanut Sanna van Leeuwen

LIKE

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

Text and data mining prohibited.

Tässä kirjassa puhutaan itsemurhasta.
Onko sinulla itsetuhoisia ajatuksia?
Et ole yksin. Ota yhteyttä esim. MIELI Kriisipuhelin,
09 2525 0111 tai Sekasin-chat, sekasin.fi.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Kustantaja kiittää Alankomaiden kirjallisuussäätiötä tuesta.

Hollanninkielinen alkuteos
November

Copyright © 2022, Thomas Olde Heuvelt
Suomenkielinen laitos © Like Kustannus / Kustannusosakeyhtiö Otava 2026

Like / Kustannusosakeyhtiö Otava
Uudenmaankatu 10, 00120 Helsinki
tuoteturvallisuus@otava.fi

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

ISBN 978-951-1-54523-1

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2026

Bird Streetin asukkaat

Lewis da Silvan perhe

Luana Perreira da Silva

Ralph Lewis

Kaila Lewis da Silva, 15

Django Lewis da Silva, 10

Wachowskin perhe

Joyce Wachowski

Marc Wachowski

Ethan Wachowski, 14

Liam Wachowski, 10

Harper Wachowski, 7

Seepy (alpakka)

Sappy (alpakka)

McKinleyn kartano

Graham McKinley

Dorothy McKinley-Williamsburg

Juliette McKinley

Olivia Davis

Maurice McKinley

Aikmanien huvila

Elizabeth Aikman

Harry Aikman

Vanha Nyholmin talo

Graham "Gray junior" McKinley

Laura Vaccarelli

Aurora Evangeline McKinley, 6

Richard "Ricky" Theodore

McKinley, vauva

Helmut (englanninvinttikoiria)

Schwarzwald

(englanninvinttikoiria)

Entiset asukkaat

Arthur Nyholm

Linda Nyholm

Rover Nyholm

Siep Hendriksille, kirkkaimmalle virvatulelle pimeydessä

OSA I

2022

”Ensi kerralla on sinun vuorosi tuolissa”, sanoi Lokakuu.

”Tiedän”, sanoi Marraskuu, kalpea ja ohuthuulinen mies.

Hän auttoi Lokakuuta nousemaan puiselta istuimelta.

”Pidän tarinoistasi. Omani ovat aina liian synkkiä.”

NEIL GAIMAN: LOKAKUU TUOLISSA
SUOM. JOHANNA VAINIKAINEN

Ralph

Sairas nainen. Bird Streetin hyväntekijät. Ei ole kodin vertaa.

3. marraskuuta

Nainen näytti siltä, että hän halusi kuolla. Näytti siltäkin, että se tapahtuisi lähitulevaisuudessa itsestään, vaikka he eivät auttaisikaan häntä siinä tänään. Mutta nyt hän oli täällä, Bird Streetin naapurusten käsissä, ja he kantoivat hänet tänä iltapäivänä metsään.

Naisen nimi oli Ann Olsen Dickinson, ja mikä tärkeintä, Ralph Lewis ajatteli, hän näytti olevan sinut asian kanssa. Ralph ja hänen naapurinsa Elizabeth Aikman olivat viime viikkoina käyneet rouva Olsen Dickinsonin kanssa useita pitkiä keskusteluja, mutta Ralph oli kyllin kokenut tietääkseen, että ihmisten todelliset vaikuttimet pysyi näkemään heidän silmistään vasta totuuden hetkellä. Jotkut tunsivat olevansa taakkana perheelleen, varsinkin vanhat ja kroonisesti sairaat. Jos Ralph tunnisti heidän katseessaan yhtään mitään muuta kuin heidän oman tahtonsa, hän keskeytti toimituksen vaikka viime hetkellä. Silloin se ei ollut eettisesti vastuullista. Ralph Lewis työskenteli Kingin piirikunnan ylioikeuden tuomarina Seattlessa, mutta merkit huomatakseen ei tarvinnut olla tuomari. Riitti, että oli ihminen.

Ann Olsen Dickinsonin tapaus oli päivänselvä: hän oli valmis. Eikä siitä todistanut ainoastaan tuhoisan sairauden runtelema ruumis – kaljun pään valkoiset hiustupsut, luisevat koppurakädet ja kurtuiset, riutuneet kasvot, jotka hukkuivat villahuivin sisään kalpeina kuin tyhjiin vuotanut kuu. Ei – kun he kuljettivat kantotuolia kaato-

sateessa lehtikuusten lomitse, rouva Olsen Dickinson oli äärimmäisen autuuden tilassa.

Hän pajatti taukoamatta. ”Voi sentään, katsokaa nyt”, hän sanoi äänellä, joka oli kuin variksen raakuntaa. ”Noin paljon tuikkuja. Ja musiikkia! Oletteko järjestäneet tämän kaiken minua varten?”

Elizabeth, joka ei väistynyt hänen viereltään hetkeksikään, hymyili vettä valuvan sadeviittansa alta. ”Tietysti, Ann. Kaiken pitää olla täydellistä. Vähempi ei kelpaa.”

”Niin kaunista.” Kuului vinkuva ääni, kun vanhus hengitti sisään, ja häntä alkoi yskittää. Elizabeth painoi kätensä sairaan naisen selkään, ja kun kohtausta oli ohi, hän kaatoi termospullon korkkiin höyryvää teetä ja ojensi sen vanhukselle. Tämä otti juoman vastaan ja nosti sen hitaasti huulilleen. Suurin osa päätyi huiville, mutta rohtuneet, voidellut huulet onnistuivat ryystämään jotain sisäänkin.

”Olet kultainen”, Ann roihisi saatuaan äänensä taas kulkemaan. ”Olette kaikki hyväntekijöitä.”

Ralph tunsi kihelmöintiä pääläellään, missä hermoradat yhtyivät ja alkoivat lähettää ensimmäisiä epämukavia värähdyksiä ympäri hänen kehoaan. Niin, kaiken piti olla täydellistä, siinä Elizabeth ei valehdellut. He halusivat antaa ihmisille, jotka he veivät metsään talonsa taakse, transsendenttisen kokemuksen.

Snoqualmien metsänsuojelualueen tätä osaa Lock Havenin laidalla Washingtonin osavaltiossa ympäröi korkea, kasvillisuuden valtaama verkkoaita. Alue oli McKinleyn klaanin omaisuutta, ja sitä jatkui mailikaupalla Kaskadivuoriston länsirinteille saakka. Metsään johti vain yksi polku, jota kutsuttiin Eteläiseksi sunnuntaipoluksi. Se alkoi McKinleyn kartanolta, kivimuurin ruostenväriseltä rautaportilta, joka pysyi koko vuoden tiukasti kiinni. Viime viikolla Graham McKinley junior ja hänen veljensä Maurice (”Hyi, mitä mulkkua”, Luana sanoi heistä aina, ja Ralph oli täydestä sydäimestään samaa mieltä) olivat pensaikon suojissa rullanneet portilta ja läheiseltä aggregaattikopilta metsään sähkökaapeleita valtavilta keloilta. Voimavirtaa tietenkin. Ralphin vastapäinen naapuri Marc Wachowski oli auttanut koristelussa. Yli

kolmesataa ledivalolaatikkoa oli aseteltu taktisiin paikkoihin polun molemmille puolille, ne välkkyivät rauhallisesti yhtä monesta kaiutimesta soivan meditatiivisen äänimaiseman rytmissä, kaikki vesitiiviissä koteloiduissa. He olivat edenneet portilta systemaattisesti syvemmälle metsään hautausmaan suuntaan (Maurice McKinley kutsui sitä itsepintaisesti ”teloituspaijaksi” – yksi, muttei suinkaan ainoa hänen mulkkuutensa syy, sanoi Luana). Lopuksi he olivat ripustaneet oksille ryppäiksi yli tuhat kaksisataa sähkökäyttöistä lyhtyä varastosta. Tulos oli taianomainen: paikkaan, johon Eteläinen sunnuntaipolku päättyi, kuljettiin kolmen kilometrin matka satumaisessa vaaleanpunaisessa, sinisessä ja vihreässä valaistuksessa, joka väreili musiikin toistuvien sointujen tahtiin. Kun siristi silmiään, saattoi kuvitella liikkuvansa tunnelissa virvatulten keskellä.

Ralph huomasi, että niin suurella määrällä tuikkuvaloja oli kyyky pitää aisteja pilkkanaan.

Silloin tuskin kuuli kaatosateen kohinaa.

Silloin tuskin näki synkkiä, paljaita marraskuisia oksia, jotka heiluivat näkökentän reunoilla kuin luurankojen kädet, tai sitä, mikä vaani aivan niiden takana.

Silloin melkein unohti kellarinkostean mädän lemun.

He muodostivat kuuden hengen kulkueen.

Ralph ja Harry Aikman kantoivat pitkistä tangoista vanhanaikaista kantotuolia, jonka katetulle istuimelle he olivat nostaneet rouva Olsen Dickinsonin. Harry kulki edellä, Ralph perässä. Taakka ei ollut raskas, nainen oli pelkkää luuta ja nahkaa. Polku kuitenkin johti ylämäkeen eikä maasto ollut helppokulkuista, ja sitä paitsi sade kohmetti tangoista pitelevät paljaat kädet. Harrin vaimo Elizabeth kipitti saaraan naisen vierellä kuin uskollinen pikku koira, mutta kapea polku pakotti hänet vähän väliä kiertämään paksuja puunrunkoja tai kahlaamaan polvenkorkuisessa aluskasvillisuudessa, ja kerran hän oli jo

liukastunutkin. Juliette McKinley, sietämättömien McKinleyn veljesten siedettävä sisko, kantoi edellä lyhtyä. Hänen vaimonsa Olivia Davis piti perää, ja Ralph kuuli tämän hermostuneen hengityksen takaansa. Olivia oli asunut Bird Streetillä vasta kolme vuotta eikä selvästikään ollut kuin kotonaan. Ralph ei voinut moittia häntä siitä.

Ann Olsen Dickinson oli ollut terve kuusikymppinen, kunnes hänellä oli vuonna 2019 diagnosoitu kohdunkaulan syöpä. Aluksi leikkaukset ja sen jälkeiset säde- ja sytostaattihoidot olivat näyttäneet purevan, ja Annille suotiin vielä kaksi suhteellisen hyvää elinvuotta, joihin tosin koronapandemia asetti rajoituksensa. Mutta viime syyskuussa imusolmukkeista ja keuhkoista oli löydyntänyt etäpesäkkeitä, ja hänelle oli ilmoitettu, että hoidoilla voitaisiin enää vain lievittää oireita. Pitkittää hiukan hänen elinaikaansa.

Mistä Bird Streetin naapurukset sen tiesivät? Siitä, että Elizabeth Aikman oli yksi vapaaehtoisista kotihoitajista, jotka Washingtonin yliopistollinen sairaala oli järjestänyt Annille. Elizabeth oli antanut potilaalle morfiinia, joka oli kipujen lisäksi vienyt häneltä myös estot purkaa sydäntään. Ann oli saanut Elizabethista kuuntelevan korvan.

”Stanley sai selville, että olin kysellyt tietoja eutanasiasta. Ja kuulepa tätä: hän antoi julistaa minut holhouksen alaiseksi! Mitä siitä sanot? Neljäkymmentäyksi vuotta naimisissa, ja hän junailee sellaista! Vain siksi, että käymme samassa kirkossa kuin se lääkäripökäle!”

Moisella tempauksellaan aviomies, joka surun sokaisemana oli ennemmin rukoillut johdatusta Jumalalta kuin keskustellut vaimonsa kanssa, oli taidokkaasti Washingtonin osavaltion lakeja noudattaen evännyt vaimoltaan mahdollisuuden arvokkaaseen, omavalintaiseen kuolemaan.

”Eikä hän ole edes ikinä kotona. Hän on jatkuvasti patikoimassa, aina lahdella saakka, koska ei kestä tilannetta. Miesparka, käy niin sääliksi. Mutten halua odottaa niin kauan, että se leviää luihin saakka. En halua, että ruumiini syö itsensä kivusta kiljuen. Eihän se ole mitään elämää?”

Ei, se ei ollut elämää, oli Elizabeth myöntänyt.

Mutta ehkä *hän* voisi olla avuksi.

Nyt rouva Olsen Dickinsonin elimistössä oli niin paljon morfiinia, ettei hänellä ollut kipuja enää lainkaan. Ei estojakaan sen puoleen. Hän kertoi tohkeissaan elämäntarinaansa samalla kun naapuriyhteisö kuljetti häntä yhä kauemmas asutusta maailmasta. Lähinnä Elizabeth äännähteli vastaukseksi ”ooh” tai ”aah”. Ei Ralph välinpitämätön ollut (hän tunsi *aina* myötätuntoa heitä kohtaan, enemmän kuin olisi halunnutkaan), mutta hänen paikkansa kantotuolin takana teki sen, että huomio kiinnittyi fyysiseen ponnisteluun ja ajatukset lähtivät harhailemaan.

Hän ajatteli valaita. Miekkavalaita ja ryhävalaita, joiden temmellystä he olivat katselleet lasten kanssa Pugetinsalmella kolme viikkoa sitten. Se vasta olikin ollut ”ooh” ja ”aah”. Se oli ollut yksi monista viikonloppuretkistä, joita Ralph ja Luana järjestivät aina lokakuussa melkein hampaat irvessä. Muut sunnuntaiajelut olivat suuntautuneet High Trek Adventures -vaijeriliukupuistoon Paine Fieldin lähelle, popkulttuurimuseo MOPOPiin ja Chihuly Garden and Glass -lasimuseoon Seattleen, matelijapuisto Washington Serpentariumiin Monroehun sekä Mini Mountainin sisälaskettelukeskukseen Bellevuehun. Kymmenvuotiaan Djangon mielestä se kaikki oli vielä siistiä, varsinkin leguaani, jota hän oli saanut pitää sylissään Monroessa: ”Mitä jos se kakkaa mun päälle!”

Viisitoistavuotias Kaila sen sijaan joutui pinnistelemaan, jottei olisi pitkästynyt suunniltaan. Hän väitti, että pakolliset perheretket häiritsivät liikaa hänen harjoitusrytmiään Kingin piirikunnan vesiurheilukeskuksessa. Kaila Lewis da Silva (Ralph oli tehnyt Luanan ikionnelliseksi vaatiessaan, että lapset saisivat brasilialaiseen tapaan molempien vanhempien sukunimet) harrasti uimahyppyä. Korkealla tasolla vieläpä: valmentajat preppasivat häntä Pariisiin vuoden 2024 olympialaisiin, ja toistaiseksi kaikki tähdet näyttivät olevan kohdillaan, jotta hänet valittaisiin joukkueeseen.

”Sitä paitsi”, oli Kaila sanonut välinpitämättömästi eräänä loka-kuun lauantai-iltana, ”te vain haluatte ostaa itsellenne hyvää omaa-tuntoa, ja siihen minua ei yhtään hotsita osallistua.”

Kaila oli kultainen, suoranainen ihme lapseksi, mutta hyvinä-kin aikoinaan hän oli murrosikäinen ja saattoi höläyttää jotain sen-tapaista. Luana oli suuttunut ja passittanut tytön huoneeseensa.

”Ei haittaa!” Kaila oli huutanut. ”Sinne minä olin menossa muu-tenkin!” Ja ovi oli paukahtanut kiinni.

Hiljaisuuden oli katkaissut Django. ”Sekaisin päästään.”

Mutta Kailan huomautus oli tehnyt kipeää, sillä tarkkaan ottaen tyttö oli oikeassa. Eivätkö Luana ja Ralph poteneetkin tunnontuskia? Eivätkö heidän perheretkensä olleetkin vain laimeita yrityksiä hyvittää sitä, mikä ei ollut hyvitetävissä? Päivä valaita bongailmassa tai lumi-lautailmassa laskettelumatolla ei pyyhkinyt pois muistoja Fairfaxin kriisivastaanotosta, Seattlen lastensairaalan psykiatrisesta osastosta tai kolmesta viikosta Stillwaterissa kaksi vuotta sitten.

Niinpä, Kaila sanoisi.

Lyhyen jäähdyttelyn jälkeen Ralph oli mennyt yläkertaan.

”Minä en halua taas jumittaa kotona”, oli Kaila sanonut, kun he olivat istuneet sängyllä vierekkäin. ”Nyt kun kavereidenkaan ei tar-vitse, vaihteen vuoksi.”

”Tiedän, kulta. Me selviämme siitä kyllä. Kuten me aina sel-viämme. Ja tiedätkö, miksi?”

”Koska rakastamme toisiamme ja blaa blaa.”

”Juuri niin. Ja hei, ethän sinä voi päästää pikkuveljeäsi yksinään vai-jeriliukuun. Hän ei osaisi puhua ainakaan viikkoon mistään muusta.”

”Ja kirjoittaisi siitä todennäköisesti biisinkin. *Shoo-ba-dee-zipline.*”

”*Be-bop Parkour Blues*”, Ralph säesti. He nauroivat. ”Mitä luulet? Pitäisiköhän meidän jo lisätä litiumannostasi hiukkasen?”

Kaila nyökkäsi lannistuneena.

Kompromissina Kailan poikaystävä Jackson sai tulla mukaan. Onneksi Kaila yleensä oli lopulta ylipuhuttavissa. Joskus se oli Jaxin ansiota. Mutta Ralph arveli sen johtuvan ennen kaikkea siitä, että

Kailakin tiesi, että kohta jäljellä olisi enää halloween: viimeinen mahdollisuus viettää mukava ilta.

Halloweenin jälkeen kaikki Bird Streetin lapset teljettiin neljän seinän sisään.

Silloin tuli marraskuu.

Marraskuun ensimmäisenä päivänä Lock Havenin tässä osassa astuivat voimaan ensimmäiset rajoitukset... eivätkä varmasti viimeiset.

Ralph kuunteli sadetta, joka ropisi hänen sadeviittansa huppuun. Epämiellyttävä väreily, jonka hän oli äsken tuntenut pääläellään, hiipi nyt alemmas hänen kehossaan, kasvoi suoranaiseksi inhoksi, ja ensimmäistä kertaa tänä vuonna Ralph käsitti toden teolla, että Pimeät päivät olivat alkaneet.

Joka kerta sitä kuvittelee, että niiltä voisi vältyä, hän ajatteli. Aina sitä luulee, että tällä kertaa päästäisiin vähällä. Mutta niin ei koskaan käy. Ja nyt on liian myöhäistä valmistautua. Se on alkanut. Luoja meitä auttakoon.

Äkkiä hän olisi halunnut vain päästä kotiin. Pelata koko illan Menolippua lasten kanssa ja syödä nachomättöä ja Luanan *pão de queijoja* ja jättää sateen ja Snoqualmien metsän ja kaiken, mikä siellä piileskeli, suljettujen ikkunaluukkujen taakse. Ilta olisi lämmin ja kodikas.

Juliette McKinley seisautui paikoilleen, ja kulkue pysähtyi.

Polulla heidän edessään oli risukasa.

Se tukki tien.

”Pääsettekö ohi hänen kanssaan?” Elizabeth kysyi. Kun hän kääntyi katsomaan taakseen, Ralph huomasi värin kaikonneen hänen kasvoiltaan. Harryn pää oli epäroivästi kallellaan.

”Kierretään se”, Olivia sanoi. Hän harppoi määrätietoisin askelin kantotuolin ohi, tarttui Julietten vapaaseen käteen ja veti tämän pois kasan luota. He vaihtoivat katseen ennen kuin Juliette alkoi etsiä sopivaa paikkaa poiketa polulta. Vasemmalla rinne oli liian jyrkkä. Oikea puoli ei ollut paljon parempi, ja lisäksi siellä risteili liukkaita lehtikuusten juuria, mutta se oli ainoa vaihtoehto.

”Pärjäätekö, pojat?” Ann Olsen Dickinson kysyi, kun Harry lähti Julietten perään ja kantotuoli kallistui taaksepäin. Harryn kantapää

lipesi juuren päällä, mutta Olivia ehti tukemaan häntä, ja Ralph joutui pinnistämään voimansa joutuessaan yhtäkkiä kannattelemaan suurinta painoa. Sairas nainen kiljahti ja puhkesi sitten hihittämään. ”Mitä te oikein teette minulle? Eikö olisi helpompi vain raivata nuo oksat polulta? Ei niitä niin paljon näyttäisi olevan.”

”Tästä on ihan helppo päästä ohi”, Juliette valehteli.

”Voi voi, niin paljon vaivaa... Kullanmurut, eihän teidän olisi tarvinnut.”

”Kyllä vain tarvitsee”, Elizabeth sanoi. ”Kohta näette, miksi.”

”Ja tämmöisellä koiranilmalla vielä!” Ann hengitti vinkuen sisään ja sanoi: ”Olen minä melkoisia rankkasateita kokenut Olympiassa ja Pacific Rimillä, mutta kyllä täälläkin voi myrskytää!”

”Kyllä tästä selvitään, rouva.” Se oli Olivia. ”Älkää olko huolissanne.”

”Huolissani? Mikä on pahinta, mitä voisi tapahtua? Että putoan täältä ja kuolen?”

Useimmat heistä yhtyivät nauruun, mutta Ralph ajatteli: *Ei, se ei ole pahinta, mitä voisi tapahtua.*

Jollain lailla heidän onnistui kiertää risukasa ehjin nahoin lähimpien lehtikuusten takaa ja palata takaisin polulle. Rouva Olsen Dickinson oli ollut oikeassa: olisi ollut yksinkertaisempaa raivata oksat pois tieltä, sillä kasa oli vain polvenkorkeinen, mutta kukaan heistä ei uskaltanut ryhtyä siihen. Oksat oli aseteltu keskelle polkua liian säännönmukaisesti, jotta se olisi ollut luonnon tekosia, mutta kukaan heistä ei ollut kasannut niitä siihen.

Eivätkä ne olleet vielä tänä aamuna olleet siinä.

Kymmenen minuuttia myöhemmin he olivat perillä. Elizabeth Aikman pysähtyi kädet selän takana, kääntyi ja sanoi: ”Katsohan, Ann. Tätä varten me näimme kaiken sen vaivan.”

He olivat saapuneet suojaisaan paikkaan korkeiden hemlokkipuiden varjoon. Joka puolella heidän ympärillään kohisi sateen vesi-

verho, mutta musiikki häivytti sen nyt taustalle. Ei enää äänimaise-
mia, vaan Ella Fitzgeraldin ”It’s Only a Paper Moon”. Ja kuin ihmeen
kaupalla täällä ei satanut. Tarkkaan katsoen olisi voinut nähdä suoja-
kankaan, jonka Marc Wachowski ja McKinleyn veljekset olivat
pingottaneet lehvistöön korkealle aukion ylle, mutta metsän hämä-
rissä katseen vangitsivat sadat tunnelmavalot, jotka tuikkivat heidän
yllään kuin tähtitaivas. Alempana räätisivät tulikorit. Aukiolle oli pys-
tytetty iso valkokangas, jolle oli heijastettu valokuva avioparista ja kol-
mesta tyttärestä. Ralph tunnisti naisen nuoremmaksi, terveeksi ver-
sioksi Ann Olsen Dickinsonista.

Ja kaiken keskellä seisoi upea vitivalkoinen katosvuode.

Rouva Olsen Dickinson oli nostanut kädet suunsa eteen, ja Ralph
arvasi hänen itkevän, vaikka näki hänet vain takaapäin.

”Oi, miten kaunista...”, nainen sai sanottua, kun he kantoivat hänet
hitaasti tulikorien piirin sisäpuolelle. ”Tuo sänky... ja Ella!” Yllättävän
kirkkaalla äänellä, joka ilman syöpää olisi kelvannut varieteelaulajatta-
relle, hän alkoi laulaa mukana: *”Yes, it’s only a canvas sky hanging over
a muslin tree, but it wouldn’t be make-believe, if you believed in me.”*

Ralph ja Harry pysähtyivät vuoteen vierelle, missä Juliette ja Oli-
via odottivat portinvartijoina läpikuultavien verhojen edessä. Eliza-
beth tuki sairasta naista hänen astuessaan ulos kantotuolista, vaikka
oli selvää, että hän pysyi mainiosti pystyssä omin voiminkin. Istues-
saan takkinsa sisällä rouva Olsen Dickinson oli näyttänyt hauraalta
kuin lautasliinaan kääritty hiiren luuranko, mutta Ralph näki, ettei
hän vielä ollut niin lähellä rajaa, että hänen ruumiinsa olisi antanut
periksi. Eikä Annie Dickinson aikonut sitä niin pitkälle päästääkään.

He laskivat kantotuolin alas. Ralph venytteli lihaksiaan ja siirtyi
toisten viereen vuoteen ympärille, missä Elizabeth oli auttanut Annia
riisumaan takkinsa ja asettumaan untuvatäkkien alle.

”Onpa täällä ihanaa”, Ann sanoi. ”Ja miten kaunista kaikki on.
Miten ikinä voin kiittää teitä kylliksi?”

”Ei mitään kiittämistä, Ann”, Elizabeth sanoi. ”Olemme iloisia,
että voimme tehdä tämän hyväksesi. Haluaisitko vielä jotakin?”

”Tee maistuisi vielä.”

”Minulla on parempaakin”, Juliette sanoi. Hän otti säilytyslaatikosta vuoteen vierestä tarjottimen ja asetteli sille kuusi likööriä ja mustaherukkalikööripullon.

”Eikä, ehtaa Gabriel Boudieria!” Ann taputti käsiään. ”Häämatkallamme Ranskassa Stanley oli varannut huoneen linnasta Saônen rantakukkuloilta, ja siellä me joimme tätä joka ilta! Kuin Hercule Poirot konsanaan, niin hän sanoi. Hän oli niin seksikäs, minun Stanley, siinä puvussaan...” Ann havahtui säikähtäen muistoistaan. ”Mutta enhän minä saa enää juoda alkoholia?”

Nyt kaikki nauroivat, jopa Olivia. ”Eikö nyt jos koskaan ole oikea hetki viitata kintaalla lääkärin neuvoille?”

Ann myönsi sen. Juliette täytti lasit ja kierrätti tarjotinta. Ralphin suuta kuivasi, kun se tuli hänen kohdalleen. Juliette näki hänen epäroivän, mutta jäi kärsimättömänä odottamaan, joten Ralph tunsu velvollisuudekseen tarttua lasiin. Alkoholin haju sai syljen herahtamaan hänen suupeliinsä.

Ann kohotti lasiaan Bird Streetin hyväntekijöille. ”No, kippistä sitten vain. Elämälle.”

He nostivat lasinsa. Ralph tunsu pisaran valuvan ohimoaan pitkin – ei sateesta tällä kertaa, vaan hiestä.

Nyt ei ollut oikea hetki. Jos hän nyt joisi, hän menisi kotona suoraan autotalliin ja istuutuisi Foresterin ratin taakse. Sitten hän onkisi kuljettajan istuimen alta sinne piilottamansa Smirnoff-pullon ja lasin. Lasi oli taikauskoa: Ralph ei juonut pullon suusta. Viis jäistä, viis limetistä. Helkkari, viis tonikistakin... mutta pullon suusta ei juotu.

Ralph Lewis oli valmis vannomaan käsi sydämellä, ettei ollut alkoholisti, ja se olisi totuus. Mutta nyt oli marraskuu. Marraskuussa kaikki oli toisin.

Jos hän tänä iltana joisi lasillisen, sitä seuraisi vielä toinen. Silloin ei pelattaisi Menolippua. Ei tulisi pikkupurtavia, ei lämpöä eikä kodi-kasta yhdessäoloa lasten kanssa. Silloin riideltäisiin.

Äkillisen päättäväisyyden vallassa hän tyhjensi lasin metsämaahan. Hän oli kyennyt vastustamaan sitä. Tällä kertaa.

”En ollut odottanut, että minua pelottaisi”, Ann sanoi. Käteys oli hiipinyt takaisin hänen ääneensä, ja Ralph joutui höristämään korviaan saadakseen selvää. ”Mutta minua pelottaa.”

”Ei tässä ole mitään pelättävää, Ann”, Elizabeth sanoi.

Ralph vaihtoi katseen hänen kanssaan, kyykistyi vuoteen vierelle ja otti Annin laihat kädet omiinsa. ”Tiedättehän, että voitte aina perääntyä, jos teitä arveluttaa.”

Nainen huitaisi kädellään, kuin kyse ei olisi siitä. ”Saanko kysyä jotakin?”

”Totta kai.”

”Miksi te teette tämän minun hyväkseni?”

Kysymys tuli joka kerta, ja he olivat valmistautuneet siihen. ”Joskus kauan sitten harhailin pimeässä”, Harry sanoi. ”Psykkisesti, tarkoitan. Leikittelin ajatuksella elämäni lopettamisesta. Sitten tapasin nämä ihmiset, ja he johdattivat minut takaisin valoon. Siitä olen heille kiitollinen vielä tänäkin päivänä. Sillä Ralph on oikeassa, tiedätekö? Saatte milloin vain muuttaa mielenne. Tiedätekö, mikä minulle oli ratkaiseva sysäys?”

”No?”

”Että minulla oli myös mahdollisuus valita toisin.”

Ann nyökkäsi niin topakasti, että hänen niskajänteensä rusahtivat. ”Olen iloinen, että löysit tien takaisin valoon, Harry, koska olet aivan liian terve lähtemään täältä.”

”Se on totta, mutta kaikki eivät saa mahdollisuutta päättää siitä itse. Ja on tapauksia, joihin eutanasialaki ei ole riittävä. Katsokaa vaikka itseänne. Kärsitte suunnattomasti, mutta minun nähdäkseni ette suinkaan ole kykenemätön päättämään asioistanne. Ja silloin

teille annetaan kaksi vaihtoehtoa: joko istutte kyydissä loppuun asti, mikä merkitsee traumaattista kärsimystietä, tai teidän on päätettävä elämäenne väkivalloin.”

”Tarkoitatte, että ampuisin kuulan kallooni”, Ann sanoi viileästi. ”Stanleylla on pistooli kassakaapissa. En ole koskaan välittänyt tuliaseista, mutta jos en olisi tavannut Elizabethia, olisin saattanut turvautua siihen.”

”Siinä näette. Meidän mielestämme potilaille täytyy tarjota vaihtoehto. Lempeämpi tapa lähteä täältä.”

”Tämä riittää meistä”, Elizabeth sanoi ja taputti käsiään. ”Meillä on teille vielä yksi yllätys.”

Diaesitys. ”It’s Only a Paper Moon” vaihtui kappaleeseen ”Dream a Little Dream of Me”, ja langattoman kaukosäätimen napsautuksella Elizabeth oli käynnistänyt valkokankaalle kuvasarjan Annin elämästä. Samassa Ralph tunsi veitsenterävän raivon puhaltavan lävitseen kylmän tuulenpuuskan lailla. *Elizabeth etenee liian nopeasti*, hän ajatteli. *Hän ei jatka keskustelua.*

Jos ei olisi ollut marraskuu, tunne olisi voinut jäädä tyytymättömyyden tasolle, mutta nyt Ralph tunsi suitsimatonta, riuhtovaa, ulospäin kääntyvää raivoa ja säikähti sen rajuutta. Pimeät päivät hiipivät kimppuun kuin salamurhaaja. Ne tekivät tuhojaan huomaamatta kuin virus, mutta koska jokainen heistä oli samojen loimottavien laikkujen peitossa, oma tartunta jäi huomaamatta. Ja vastustuskyky heikkeni kerta kerralta. Pimeät päivät usuttivat Elizabethin kiirehtimään, ja Pimeät päivät lietsoivat Ralphin kiivasta suuttumusta.

Nyt jo.

Ralph käveli pois tulikorien piiristä ja sulki silmänsä. Laski kymmeneen. Kun hän avasi silmänsä taas, hän oli jo vähän tyyntynyt. Hän näki, että Elizabeth oli ottanut Annin käden omiensa väliin. Ele kertoi vilpittömästä myötätunnosta, ja Ralphia nolotti vähän oma reaktionsa. Elizabethiin vaikuttivat samat voimat kuin häneenkin. Sitä hän ei saanut unohtaa.

Kankaalla pyöri kuvia Annin kolmesta tyttärestä keinussa. Nuoresta Annista, joka katsoi olkansa yli, tuuhea tukka ryöppysi olkapäiden yli kuin auringonvalo itse. Linnasta Ranskassa, ja kyllä, hänen Stanleynsä oli ollut komea mies. Ellei olisi ollut niin lumoutunut, Ann olisi saattanut kysyä, mistä he olivat saaneet kaikki ne kuvat, mutta hän ei kysyisi. Eivät he koskaan kysyneet.

Ralph kuulosteli vaivihkaista rapinaa lähimpien hemlokkipuiden takaa, sen verran kovaäänistä, että se kuului Ellan ja sateen yli. Täällä, valopiirin ulkopuolella ja käytännössä toinen jalka kylmässä, mässä metsässä, Ralph tunsu itsensä äkkiä haavoittuvaksi. Hän palasi nopeasti toisten luo vuoteen viereen, missä oli helppo olla kuin ei olisi kuullut mitään.

Ann itki taas, ja tällä kertaa Olivia piteli hänen kättään. Ensimmäistä kertaa iltapäivän aikana Ralph näki vanhan naisen katseessa aitoa surua. ”Stanley on varmaan hirveän huolissaan...”

Niin. Vaikka Stanley olisi tänä päivänä patikoinut kauas lahdelle saakka, hän olisi jo ehtinyt palata kotiin Mill Creekiin eikä olisi löytänyt parantumattomasti sairasta vaimoaan vuoteesta. Hän olisi soittanut tyttärilleen, sitten poliisille, ja kyllä, hän olisi hyvin huolissaan.

He olivat kertoneet Annille, että kun kaikki olisi ohi, he veisivät hänet samalle viheralueelle heidän talonsa taakse, missä hän oli muutama tunti sitten lämpimästi pukeutuneena ja kävelykeppiinsä tukeutuen noussut tuntemattomaan autoon, joka oli odottanut häntä valvontakameroiden ulottumattomissa. He olivat luvanneet laskea hänet keskelle hiekkapolkua, jotta kävelijät löytäisivät hänet pian. Itsepäinen kun oli, Ann oli lähtenyt ulos voinnistaan huolimatta, vaikka Stanley oli monta kertaa kieltänyt. Hän oli varmaan kaatunut ja paleltunut lyhyessä ajassa kuoliaaksi. Entä lääkkeet sitten, oli Ann kysynyt. Ei huolta. Todennäköisyys, että kuolemansyy tutkittaisiin, oli häviävän pieni. Hänen tilassaan se oli niin ilmiselvä.

”On niin kurjaa, että se on tehtävä tällä tavalla”, Ann oli sanonut. ”Mutta kun Stanley on niin tiukasti sitä vastaan, on kai turvaututtava hätäratkaisuun?”

Nyt, hänen kuolemansa hetkellä, Olivia lohdutti häntä. Sitten myös Elizabeth tuli vuoteen äärelle. Hän kantoi punaista satiiniitynyä. Sen päällä oli kaksi lääkeruiskua.

”Tässä se nyt on, Ann. Tämä on unilääke. Ja tämä on lihasrelaksantti. Et tunne mitään: nukahdat silmänräpäyksessä, ihan niin kuin tavallisesikin, etkä sitten enää herää.”

Ann tuijotti neuloja pitkän aikaa.

”En melkein uskaltaisi sanoa tätä”, hän lausui lopulta ääni täristen.

”Mitä, Ann?” Olivia kysyi.

”Ajattelen jatkuvasti häämatkaamme. Siinä linnassa oli sisäpiha, missä vieraat söivät illalla taivasalla. Laulaja esitti siellä ihania kapaleita, häntä säestävä pianisti oli vanhempi kuin minä nyt. Ja tiedätkö, mitä Stanley teki? Hän otti minua kädestä, veti minut ylös tuoliltani ja tanssitti minua koko pihan poikki, siitä vain pöytien välistä. Kaikki nauroivat, kaikki taputtivat, ja minä häpesin silmät päästäni. Mutta Stanley ei! Sellainen hän oli. Ja hänen tarvitsi vain katsoa minua, ja silloin minullekin tuli huoleton olo.”

”Ihana tarina, Ann”, Olivia sanoi liikuttuneena.

”Tiedätkö, mikä oli ensimmäinen elokuva, jonka näimme yhdessä? *Ihmemaailma Ozin*. Pacific Crestin elokuvateatterissa, ennen kuin se pantiin uuteen uskoon. Ja kun Judy Garland sanoi: ’Ei ole kodin vertaa’, tiesin, että pysyisin yhdessä Stanleyyn kanssa, kunnes kuolema meidät erottaa.” Verestävät silmät kyynelissä hän katsoi Bird Streetin hyväntekijöitä vuoron perään ja laski kätensä satiiniitynylle. ”Stanley on minun kotini. Kuulkaa, en taida sittenkään haluta tätä.”

Seurasi oudon latautunut hetki, jonka aikana Ralph aisti Annin sanojen merkityksen miltei käsin kosketeltavana heidän keskellään. Sitä kesti ehkä vain sekunnin, mutta sen sekunnin aikana Ralph näki silmissään irvokkaan näyn: että Elizabeth sieppaisi tyynyiltä ensimmäisen lääkeruiskun ja iskisi sen suoraan villaisen hihan läpi

sairaana naisen käsivarteen, kun tämä alkaisi kiljua pakokauhun vallassa.

Tosiasiasa Elizabeth kuitenkin vei tyynyn pois ja laski sen säilytyslaatikon kannelle. ”Ann rakas, eihän siinä mitään”, hän sanoi. ”Se on täysin, ehdottomasti, nimenomaisesti sinun päätettävissäsi.”

”Olen niin kamalan pahoillani...”

”Hetkinen”, Juliette sanoi äkkiä. ”Nyt kun olemme edenneet näin pitkälle, olemmeko aivan varmoja, että se on parasta?” Hän näki Oliverian ilmeen ja lisäsi: ”Siis, *hänelle*, tarkoitan?”

”Rouva Olsen Dickinson tietää itse, mikä on hänelle parasta”, Ralph sanoi. Hän kääntyi sairaan naisen puoleen. ”Eikä teidän pitä olla siitä pahoillanne.”

”Mutta kun olette nähneet tällaisen vaivan minun takiani. Millaisen riskin olette ottaneet minun takiani! Kuka tämän kaiken edes sivoaa täältä?” Hän kohottaui tyynyillään pystympään, kuin aikoi sytyä siihen itse siltä istumalta. Mutta hän nousi liian nopeasti ja sai yskänkohtauksen.

Kun se oli hellittänyt, Harry sanoi: ”Älkää siitä kantako huolta, rouva hyvä. Kyllä me teemme sen.”

”Enkö voisi edes maksaa teille jotakin? Vaivannäöstä?”

Elizabeth kumartui hänen puoleensa ja laski käden hänen olkapäälleen. ”Ei, Ann. Emme ota mitään vastaan. Teemme tämän sinun vuoksesi, vain ja ainoastaan. Ja siksi minun on nyt esitettävä tämä kysymys.” Hän vaihtoi katseen Ralphin kanssa, mutta tämä ei nähnyt mahdollisuutta puuttua asiaan. ”Oletko nyt aivan varma? Juliette nimittäin puhuu asiaa. Tiedät, minkä takia tulit tänne. Tiedät, mikä sinua odottaa, jos jätät tämän tekemättä.”

”Tiedän kyllä, kultaseni”, Ann vastasi hauraalla äänellä. ”Mutten ole koskaan eläessäni ollut mistään yhtä varma. Stanleyyn kanssa minä kyllä pärjään. Haluan vielä kerran nähdä krookusten kukkivan, ja jos se onnistuu, se on teidän ansiotanne.”

Harry painoi vasemman kätensä naisen selkään ja oikean olkapäälle. ”Olen niin iloinen, että pystyimme näyttämään teillekin tien valoon.”

Harry ei aivan tuuppinut vaimoaan pois vuoteen viereltä, Ralph ajatteli, mutta paljon ei puuttunut.

Entä Ralph itse... Tunsiko hän huojennusta? Vai oliko se jotain muuta?

Hän ei oikeasti tiennyt. Hän tiesi vain, että oli yhtäkkiä hirvittävän väsynyt.

Seuraavan vuoden helmikuussa Ann Olsen Dickinson lähettäisi heille nimettömän postikortin, jonka lähettäjstä ei siitä huolimatta olisi epäilystäkään: *Se lääkärinpökäle antoi minulle alle kuusi viikkoa elinaikaa, mutta minäpä ehdin vielä nähdä krookukset! Nyt kylläkin aavistan, että loppu on lähestymässä. Kiitos teille ajasta, jonka annoitte minulle.*

Nyt samainen Ann Olsen Dickinson sanoi: ”Sanon tämän vielä kerran. Te olette hyväntekijöitä. Te kaikki.”

Kun he valmistautuivat paluumatkalle, Ralph otti puhelimensa takintaskusta. Hän huomasi saaneensa viestin Luanalta. *Miten meni? Rakastan sinua.* Hän lähetti vastausviestin. *Ei hän halunnutkaan. Ikävä luoksesi, rakas. Sinun ja lasten luo. Nähdään kohta.*

Naapuruksista kukaan ei vielä sillä hetkellä ollut kovin huolissaan. Aina oli muitakin ehdokkaita.

Ja heillä oli aikaa.

Sillä hetkellä sitä vielä oli.

Django

*Ihmelapsi. Halloween Bird Streetillä. Kaila ja veitsi.
Mitä tapahtui Steinwaylle.*

29. lokakuuta

Django Lewis da Silva oli kymmenvuotias, ja Bird Streetin kulmat olivat hänelle yhtä tuttuja kuin pianon koskettimet. Niissä molemmissa oli paikkoja, joissa hän kävi harvemmin – kaikkein korkeimmat ja matalimmat sävelet, kasvillisuuden peittämä verkkoaita pihan perillä –, mutta siellä oli hänen kotinsa.

Kymmenvuotiaana Django oli tietoinen siitä, että oli ihmelapsi. Itse hän ei koskaan sanoisi niin, koska ei välittänyt sellaisista määritelmistä. Mutta aivan tarpeeksi monet muut sanoivat, esimerkiksi Pugetinsalmen konservatorion ällistynyt lautakunta, kun hän oli soittanut heille omasta mielestään melko tahmean version Fats Wallerin kappaleesta ”Ain’t Misbehavin’”. Siitä hyvästä he olivat valinneet hänet kaikkien aikojen nuorimpana opiskelijana mestarikurssille keskiviikkoisin tammikuusta lähtien, mitä varten Carnationin peruskoulun rehtori Green oli ylpeydestä loistaen antanut hänelle vapaata.

Sitä paitsi, kun asui Bird Streetillä, oli enemmän tai vähemmän itsestään selvää, että oli hyvä jossakin. Djangan paras kaveri ja vastapäinen naapuri Liam Wachowski, kymmenvuotias hänkin, oli rakentanut ullakolle Space Needlen. Kaksimetrisenä. Sitä edellinen projekti oli ollut Golden Gate, joka oli ulottunut rouva Wachowskin työhuoneen ovelta kodinhoitohuoneeseen asti. Isä sanoi, että Liamista

tulisi isona arkkitehti. Sen näki siitä, miten vaikuttavia rakennelmia hän teki. Django tiesi, ettei Liam halunnut tunnustaa muille lapsille leikkivänsä vielä K'nexeillä, mutta mitään muita rakennusmateriaaleja hänellä ei ollut yhtä paljon (ellei sitten signeerattuja kappaleita hänen äitinsä dieettikirjoista, joita lojui ympäri taloa odottamassa postitusta, mutta joista Django äidin mukaan ei ollut yhtään mitään hyötyä). Eikä asiaa parantanut, että *New Day Northwest* oli julkaissut jutun Liamin K'nex-rakennelmista. Haastattelija oli kutsunut häntä ”oikeaksi ihmelapseksi”.

Liam ei kuitenkaan halunnut arkkitehdiksi. Hän halusi Angel-sien keskikenttäkoppariksi. Vielä Liam ei ollut Mike Troutin veroinen, mutta hän pelasi Redmond Ridgen junnujoukkueessa ja hänen lyöntisuhteensa oli .387.

Django tiesi vaistomaisesti, että hänen naapurinsa toteuttaisi unelmansa. Sellaiset asiat tiesi, kun asui Bird Streetillä. Senkin hän tiesi, että hänestä itsestään tulisi isona pianisti, joka pistäisi savuisissa saleissa ihmiset tanssimaan omien näppiensä mukaan. Hän oli nähnyt YouTubessa mustavalkoisen filminpätkän vuoden 1964 englantilaisesta tv-ohjelmasta nimeltä *Don't Knock the Rock*, jossa Jerry Lee Lewis hullaannutti flyygelinsä ympärille kerääntyneen opiskelijajoukon sheikkaamaan oikein olan takaa. Oli kiva kaupanpäällinen, että hän ja The Killer olivat sukunimikaimoja, mutta sellaisena Django näki tulevaisuutensa.

Viimeisenä lauantaina ennen Pimeitä päiviä hän sai istua Forsterin etupenkillä, kun isä ajoi hänet Lakewoodiin herra Hendricksin luo.

Herra Hendrickx odotti heitä jo talonsa ovensuussa. ”Sisään vain, nuorisolaiset”, hän sanoi rohisevalla äänellään, joka tuoksahti Virginia Slimseiltä. Vaimonsa sanojen mukaan hän poltti niitä aamusta iltaan, vaikka vaimo olikin kieltänyt tupakoinnin heidän käyntinsä ajaksi.

Djangosta oli hassua, että herra Hendrickx kutsui isää ”nuorisolaiseksi”, mutta hänen näkökulmastaan se oli itse asiassa loogista. Herra Hendrickx oli yhdeksänkymmentäkuusi vuotta vanha ja melkein